

ind i en helt ny Situation, hvori vi ikke have set det før. Den hidsige Forsvarsbevægelse, som blev rejst i Slutningen af 80'erne og holdt sig til ind i 90'erne, havde bl. a. sat sig til Maal at befæste Kjøbenhavn og søgte til Dels gennem frivillig Selvbeskatning at naa dette Maal. Men den frivillige Selvbeskatning blev den ynkkeligste Fiasko, idet det kun lykkedes at samle 1 à 2 Øre for hver Krone, Fæstningen har kostet, saa at Kjøbenhavn, hvis Selvbeskatningen skulde have befæstet Kjøbenhavn, aldrig var bleven befæstet, Nej, Kjøbenhavn blev befæstet, fordi en kraftigere Haand greb til paa en hensynsløs Maade, satte sig ud over Lovgivningens Bestemmelser og tømte Statskassen til Fordel for Kjøbenhavns Befæstning. Nu er der siden da hengaaet adskillige Aar, og vi have levet saa nogenlunde i Fred. Den hidsige Forsvarsbevægelse har tabt sig, og man tænkte sig, at den nu muligt var døet hen. Men den, der har troet det, har taget meget fejl; der synes nu i den seneste Tid at skulle pustes nyt Liv i Bevægelsen. Jeg sigter til den Alliance, som i den sidste Tid er sluttet mellem Hærens Officerer paa den ene Side og Højskolemændene paa den anden Side. De danske Højskoler have tidligere været betragtede som Arnesteder for Frisindet og hørt med til Demokratiets faste Borge. Fra dem udgik der en stærk Bevægelse mod Militarismen og mod Provisorierne; men det synes nu at skulle blive anderledes. Over dette Forbund, som synes at være dannet mellem Officererne og Højskolemændene, har der hidtil hvilet en vis Hemmelighedsfuldhed. Alliancen blev nok indgaaet paa et Møde i Strib, og det var mærkværdigt nok et hemmeligt Møde. Dette synes egentlig ikke at stemme med Højskolens hele Karakter og Udvikling. Er der nogen, der har elsket Lyset og hadet Mørket, er det Højskolen. Er der nogen, som har villet kæmpe med aaben Pande, har det været Højskolen. Naar den nu skal indgaa en saadan Alliance, sker det paa et hemmeligt Møde, og der hviler et tæt Slør over det hele, som først lidt efter lidt er blevet hævet, saa at man er bleven i Stand til at se, hvad Meningen er. Højskolerne have faaet en anden Stilling nu, end de havde tidligere. De have i mange Aar været Venstres Kælebørn, medens Højre har set skævt til dem. Der har været ført megen Strid om de Bevilinger, de skulde have, men de have forstaaet at tilkæmpe sig en særdeles gunstig Stilling paa Finansloven, saa at der nu

gives dem et Beløb af 321,500 Kr. paa Finansloven. Og det synes, at de Højskoler, som faa den største Part af dette store Statstilskud, ere de bedste Arnesteder for denne ny Bevægelse. Men det er et Spørgsmaal, om det, Højskolerne her gøre, i Virkeligheden vil blive til Fordel for dem i Længden. I alt Fald synes jeg, at man herved maa komme til at se klart paa dem og stille sig meget mistænksom over for dette ny Forbund. Alliancen synes at gaa ud paa to Ting: en Vekselvirkning og et fælles Arbejde mellem Højskolemændene og Officererne, og Planen synes at være den, at vore Officerer skulde drage ud paa Landets Højskoler og holde Foredrag for derigennem at styrke den nationale Følelse, medens til Gengæld Højskolelærerne skulde rykke ind i Garnisonsbyerne og tale om Humanitet. Men naar man ser, hvad der egentlig ligger bagved, tror jeg, at det kun er for at skjule det Maal, man i Virkeligheden har sat sig, at man angiver dette som Opgaven. Der er for nylig af en Højskolemand ovre paa Askov Højskole holdt en Tale, som jeg synes er meget oplysende. I denne Tale fremhæver vedkommende Foredragsholder tre Ting. For det første siger han, at nu maa der med Kraft tages fat paa Landets Forsvar; for det andet siger han, at hvis det faar Lov til at gaa, som det hidtil har gaaet, vil det koste umaadelige Summer at ordne vort Forsvarsvæsen paa hensigtssvarende Maade, og for det tredje, at vi i dette Spørgsmaal maa rette os efter de sagkyndige. Ingen Højremand kunde holde en bedre Tale end denne. Hvis vi give os de sagkyndige, det vil sige Militaristerne, vore Officerer, i Vold og lade dem bestemme, hvad der skal gøres, faa vi ogsaa nok at vide, hvad det vil koste. Denne Sammenslutning mellem Højskolen og Sablen synes jo endnu kun at være i sin Vorden. Hvad den kan udvikle sig til, er ikke godt at vide, men det forekommer mig dog, at der er al Grund til at se paa denne Sag med stor Opmærksomhed. Vi maa huske paa, at det er to mægtige Retninger i vort Land, der her søge at finde hinanden. Højskolebevægelsen er gammel og bundedybt i Befolkningen; Militarismen er jo endnu ældre, og det har vist sig, at den kan træde frem paa en hensynsløs Maade, og at den ikke spørger om Midlerne, blot den kan naa sit Maal. Jeg synes, at der ligger en stor Fare i, at disse to Retninger nu slutte sig sammen og søge at puste nyt Liv i den hendøende Forsvarsbevægelse. Saaledes som Sagen stiller sig for mig i